

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення виконавчого комітету

Кіровоградської міської ради

15 грудня 2014

№ 580

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо функціонального навчання населення міста з питань
захисту та дій в умовах надзвичайних ситуацій
на 2015 рік**

Забезпечення готовності міської ланки системи цивільного захисту (далі - ЦЗ) до проведення ефективних заходів захисту населення при виникненні надзвичайних ситуацій, у тому числі можливих терористичних актів, а також до переходу з мирного часу на особливий період планується та здійснюється на підставі реальної оцінки стану справ, вірогідності виникнення можливих надзвичайних ситуацій і досвіду роботи за минулі роки, виходячи з головних завдань ЦЗ на 2014 рік.

Для прискорення впровадження статей 39-42 Кодексу цивільного захисту України, п.3 ст. 36 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", постанов Кабінету Міністрів України, від 26 червня 2013 року №444 "Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях", від 26 червня 2013 року №443 "Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту", від 23 жовтня 2013 року № 819 "Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту", становлення і забезпечення функціонування в місті сучасної системи цивільної безпеки – Кіровоградської міської ланки обласної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, спроможної ефективно діяти за призначенням в умовах загрози і виникнення будь-яких надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, можливих терористичних проявів, з метою поліпшення якості навчання населення вмінню діяти у разі виникнення надзвичайної ситуації:

1. Здійснювати навчання працівників (населення) на підприємствах, в установах та організаціях діям у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій, залежно від ступеня їх участі у виконанні завдань ЦЗ відповідно до вимог Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 444, спираючись на Організаційно-методичні вказівки з підготовки працюючого населення до дій у надзвичайних ситуаціях, затверджених головою ДСНС України 19 вересня 2013 року № 02-10281/164.

2. Здійснювати навчання працівників (населення) за відповідними групами:

посадові особи, які організують здійснення заходів щодо реалізації державної політики у сфері цивільного захисту;

особи, які здійснюють заходи щодо запобігання надзвичайним ситуаціям та ліквідації їх наслідків;

фахівці, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту;

діти дошкільного віку, учні та студенти;

працівники підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності;

працівники підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, які входять до складу спеціалізованих служб та формувань цивільного захисту;

непрацююче населення.

3. Проводити навчання у сфері ЦЗ та підготовку населення до дій у надзвичайних ситуаціях:

на обласних курсах удосконалення керівних кадрів навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Кіровоградської області (НМЦ);

на Кіровоградських міських курсах II категорії НМЦ;

у галузевих закладах післядипломної освіти, сертифікованих встановленим порядком на право проведення функціонального навчання у сфері ЦЗ;

за місцем навчання, роботи, або проживання.

3.1 При навчанні осіб керівного складу та фахівців органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту застосовувати законодавчі, нормативно-правові, організаційно-розпорядчі, плануючі документи з організації і проведення заходів ЦЗ з урахуванням завдань мобілізаційної підготовки та цільової мобілізації, для удосконалення практичних навичок при виконанні функціональних обов'язків у межах повноважень щодо дій в надзвичайних ситуаціях.

3.2 Проводити підготовку осіб керівного складу з питань цивільного захисту за місцем роботи під час установчих зборів у складі навчальних груп згідно з відповідним планом. Тематику занять, яка відпрацьовується під час зборів, визначати керівником об'єкта, виходячи зі специфіки виробництва, екологічної та техногенної обстановки в місті, з досвіду роботи за минулий рік та із завдань з цивільного захисту на наступний рік, і затверджувати (погоджувати) з начальником управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Кіровоградської міської ради.

3.3 Вважати пріоритетними напрямками в освітній галузі з підготовки учасників навчально-виховного процесу до дій у надзвичайних ситуаціях:

а) у загальній середній освіті:

сприяння поширенню військово-шефської роботи з метою організації спільних заходів щодо виховання у молоді товариських почуттів та якостей під час проведення Всеукраїнської гри-випробування "Котигорошко", змагань оборонно-масової та рятувально-прикладної спрямованості за програмою

“Школа безпеки”, інших форм позашкільної роботи з пожежної безпеки, безпеки дорожнього руху, екологічної освіти;

посилення контролю з боку адміністрацій загальноосвітніх навчальних закладів за процесом викладання предмету "Захист вітчизни", "Основи здоров'я", запровадження за допомогою органів управління у справах цивільного захисту та з питань надзвичайних ситуацій, державної пожежної охорони для вчителів додаткових форм навчання основам техногенної та пожежної безпеки;

практичне закріплення знань, отриманих учнями протягом навчального року, щодо дій у надзвичайних ситуаціях, відпрацювання їх в ході Дня цивільного захисту, який буде проведено в загальноосвітніх навчальних закладах в квітні 2015 року, напередодні літніх канікул;

б) у дошкільній освіті:

виконання вимог базового компонента дошкільної освіти і спрямування на формування достатнього та необхідного рівня знань і умінь дитини для безпечного перебування в навколишньому середовищі, елементарних норм поведінки у надзвичайних ситуаціях і запобігання пожежам від дитячих пустощів з вогнем;

проведення у квітні 2015 року Тижня безпеки дитини дошкільного віку для практичного відпрацювання дій щодо реагування на надзвичайні ситуації.

в) проведення з працівниками у дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах об'єктових тренувань під час Тижня безпеки дитини та Дня цивільного захисту.

3.4 Навчання працюючого населення безпосередньо на підприємствах, в установах, організаціях здійснювати шляхом курсового та індивідуального навчання за програмами підготовки працівників, перелік і основний зміст яких визначений Порядком здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 444.

3.4.1. Навчальні групи працівників з курсового навчання утворити у складі спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту та органів управління ними, з індивідуального навчання - по структурних підрозділах підприємств, установ та організацій.

Призначити наказом керівників цих груп і забезпечити проходження ними спеціальної підготовки на Кіровоградських міських курсах II категорії навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Кіровоградської області.

До проведення занять з надання домедичної допомоги залучати медичних працівників підприємств, установ та організацій.

При організації індивідуального навчання забезпечити кожного працівника матеріалами, що містять опис тем програм підготовки працівників, а також довести порядок надання індивідуальних та групових консультацій з керівниками навчальних груп.

При підготовці працівників підприємств, установ та організацій, які не увійшли до складу формувань ЦЗ та спеціалізованих служб, за програмою загальної підготовки, приділяти увагу:

вивченню інформації, що міститься у Планах реагування на надзвичайні ситуації підприємства, установи, організації, про дії в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій, а також оволодіння навичками надання першої допомоги потерпілим, користування засобами індивідуального та колективного захисту.

При підготовці працівників підприємств, установ та організацій, які входять до складу спеціалізованих служб та формувань цивільного захисту, за програмою спеціальної підготовки, приділяти увагу:

ознайомленню з обов'язками, навичками користування та матеріальною частиною техніки, приладів і табельного майна таких служб, формувань, засобами захисту, вивчення порядку приведення їх в готовність, проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.

При підготовці працівників об'єктів підвищеної небезпеки, за програмою додаткової підготовки, приділяти увагу:

поглибленню знань з питань техногенної безпеки, джерел небезпеки, що за певних умов можуть спричинити виникнення надзвичайної ситуації на даному об'єкті, та небезпечних речовин, що виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються на його території.

3.4.2. З працівниками під час прийняття на роботу і за місцем праці організувати проведення інструктажів з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях на підставі програм підготовки працівників і діючих на підприємстві, в установі та організації, правил, інструкцій, планів реагування на надзвичайні ситуації, інших нормативно-правових актів з питань цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки.

Програми для проведення вступного, первинного, повторного, позапланового та цільового інструктажів затвердити керівникам підприємств, установ та організацій після узгодження їх змісту з Кіровоградським міським відділом УДСНС України в Кіровоградській області.

3.4.3. При прийомі на роботу працівників робітничих спеціальностей, зайнятих на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, здійснювати попереднє навчання за програмою пожежно-технічного мінімуму.

Програма повинна бути розроблена підприємством, установою та організацією або іншим суб'єктом господарювання, що здійснює навчання з пожежно-технічного мінімуму, та затверджена ним за погодженням з Кіровоградським міським відділом УДСНС України в Кіровоградській області.

У подальшому перевірку знань таких працівників проводити щорічно комісією з перевірки знань з питань пожежної безпеки підприємства, установи та організації. Перелік питань для перевірки знань з пожежної безпеки та склад комісії затвердити відповідними наказами керівника підприємства, установи, організації та забезпечити проходження членами комісії навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки в НМЦ.

3.4.4. Підвищення рівня знань та отримання практичних навичок щодо дій у надзвичайних ситуаціях здійснювати на практичних заняттях у ході проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту.

4. Спеціальні об'єктові тренування з питань цивільного захисту зі спеціалізованими службами і формуваннями цивільного захисту та органу управління ними (спеціальні тренування) проводити щороку тривалістю від 4 до 8 годин на підприємствах, в установах та організаціях, які в установленому порядку створили такі служби і формування.

4.1. Спеціальні об'єктові тренування з питань цивільного захисту у перший рік трирічного періоду об'єктової підготовки проводити, як роздільні, за планами і під керівництвом відповідних керівників спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту та органу управління ними.

На другий рік для відпрацювання взаємодії між ними та досягнення злагодженості дій з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації провести спільні тренування під керівництвом особи, яка у разі надзвичайної ситуації виконує на підприємстві, в установі та організації функції керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

На завершальному етапі трирічного циклу об'єктової підготовки працівників з цивільного захисту, з метою визначення в цілому готовності підприємства, установи та організації до реалізації планів реагування на надзвичайні ситуації, локалізації і ліквідації аварій, цивільного захисту на особливий період, проводити спеціальні об'єктові навчання з питань цивільного захисту.

4.2. Тренування персоналу підприємств, установ та організацій діям на випадок пожежі (протипожежні тренування) проводити двічі на рік на всіх підприємствах, в установах та організаціях.

У навчальних закладах, а також у лікувальних установах із стаціонаром, будинках для людей похилого віку та інвалідів, санаторіях і закладах відпочинку, культурно-просвітніх та видовищних закладах, критих спортивних будівлях і спорудах, готелях, торгових підприємствах (два поверхи й більше) та інших аналогічних за призначенням об'єктах з масовим перебуванням людей такі протипожежні тренування проводити, як тренування з евакуації людей з елементами пожежогасіння.

На підприємствах, в установах та організаціях з чисельністю працюючих 50 осіб і менше, а також у навчальних закладах незалежно від чисельності працюючих замість спеціального об'єктового навчання щорічно проводити тривалістю до 8 годин тренування персоналу підприємств, установ та організацій щодо дій у надзвичайних ситуаціях (об'єктові тренування).

Об'єктові тренування з працівниками у дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах проводити під час Тижня безпеки дитини та Дня цивільного захисту.

4.3. На об'єктах підвищеної небезпеки додатково, щорічно проводити тренування усього персоналу з ймовірних аварійних ситуацій, що передбачені планами локалізації і ліквідації аварій (протиаварійні тренування).

4.4. Графіки проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань щороку затверджувати керівником підприємства, установи, організації та узгоджувати з Управлінням з питань НС та ЦЗН Кіровоградської міської ради та Кіровоградським міським відділом УДСНС України в Кіровоградській області.

5. З метою належної організації навчального процесу, забезпечення послідовності теоретичного і практичного навчання на підприємствах, в установах та організаціях розробляти і вести планувальні, облікові та звітні документи.

6. Для отримання працівниками відомостей про конкретні дії у надзвичайних ситуаціях на підприємстві, в установі та організації обладнати, з урахуванням особливостей виробничої діяльності, інформаційно-довідковий куточок з питань цивільного захисту, що є частиною приміщення загального користування, у якій тематично оформлювати стенди, розміщувати схеми, навчальні посібники і зразки, передбачені програмами підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях.

7. Навчання непрацюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях здійснювати шляхом проведення інформаційно-просвітницької роботи за місцем проживання та самостійного вивчення загальної програми навчання населенням діям у надзвичайних ситуаціях, інших інформаційно-довідкових матеріалів з питань цивільного захисту, правил пожежної безпеки у побуті та громадських місцях.

Інформаційно-просвітницьку роботу з питань поведінки в умовах надзвичайних ситуацій організувати через утворені при житлово-комунальних організаціях міста консультаційні пункти з цивільного захисту, та:

- інформувати населення про методи реагування у разі виникнення надзвичайних ситуацій;
- створювати в консультаційних пунктах умови для оволодіння громадянами навичками користування найбільш поширеними засобами захисту і надання першої само- та взаємодопомоги.

Крім цього, дану роботу проводити шляхом запровадження постійних рубрик у засобах масової інформації, зокрема друкованих, а також за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, соціальної реклами.

Для задоволення потреби у самостійному вивченні загальної програми навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, через працівників консультаційних пунктів, та методичного супроводження навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Кіровоградської області, розповсюджувати навчальні, навчально-наочні посібники, брошури, інформаційні матеріали, буклети тощо.

8. Кіровоградським міським курсам II категорії НМЦ з метою організації підготовки населення до дій у разі загрози та виникненні надзвичайних ситуацій, підтримуючи подальше формування масової культури безпеки та готовності до дій в умовах надзвичайних ситуацій:

забезпечити методичний супровід проведення на підприємствах, в установах, організаціях м. Кіровограда спеціальних об'єктових навчань, тренувань з цивільного захисту та протиаварійних тренувань на потенційно-небезпечних об'єктах, згідно з затвердженням Планом-графіком,

забезпечити якісне навчання населення міста, згідно з Планом комплектування курсів;

провести збір-нараду з представниками суб'єктів господарювання з метою доведення до них витягів із затверджених Плану комплектування та

Плану - графіка проведення на підприємствах, в установах, організаціях м. Кіровограда спеціальних об'єктових навчань, тренувань з цивільного захисту та протиаварійних тренувань на потенційно-небезпечних об'єктах та обговорення єдиних вимог щодо навчання населення з питань цивільного захисту (до 30 грудня 2014 року);

надавати практичну допомогу управлінню освіти Кіровоградської міської ради в організації підготовки та проведенні "Дня цивільного захисту" і "Тижня безпеки дитини";

надавати всебічну консультаційно-методичну допомогу спеціалізованим службам ЦЗ, забезпечувати підготовку їх посадових осіб відповідно до спеціалізації;

надавати постійно консультаційно-методичну допомогу керівному складу підприємств, установ, організацій щодо організації цивільного захисту, планування заходів у сфері цивільного захисту та здійснення навчання працівників;

здійснювати методичний супровід консультаційних пунктів з цивільного захисту при житлово-комунальних організаціях міста та інструктування осіб відповідальних за організацію та функціонування даних пунктів;

забезпечити протягом 2015 року регулярне проведення інструктивно-методичних нарад з педагогічними працівниками курсів, на яких розглядати питання щодо організації підвищення кваліфікації у сфері ЦЗ за новим змістом, структурою та тривалістю навчання, удосконалення складових функціонального навчання (навчальних програм, системи контролю знань і умінь слухачів).

9. З метою підвищення якості навчального процесу та на виконання вимог Типового положення про територіальні курси, навчально-методичні центри цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, затвердженого наказом МВС України від 29 травня 2014 року № 523, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13 червня 2014 року за № 624/25401, закріпити за міськими курсами II категорії НМЦ ЦЗ та БЖД Кіровоградської області (за згодою керівників підприємств, установ, організацій):

захисну споруду № 454 Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка;

диспетчерський пункт Кіровоградського водопровідно-каналізаційного господарства ОКВП "Дніпро-Кіровоград";

навчально-виховний комплекс комунального закладу «Навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа I-II ступенів № 34 – економіко-правовий ліцей «Сучасник» - дитячий юнацький центр» Кіровоградської міської ради;

навчально-виховний комплекс спеціалізованого дошкільного навчального закладу (ясла-садок) № 46 «Краплинка»;

техніку та засоби для знезараження Кіровоградського міжрайонного управління ГУ Держсанепідслужби в Кіровоградській області.

10. Головам районних у місті Кіровограді рад, виконкомів розпочати навчальний рік у системі цивільного захисту з проведення установчих зборів, в ході яких підвести підсумки і обговорити проблемні питання 2014 навчального

року, та провести практичні заняття щодо виконання обов'язків посадовими особами у складі оперативних груп з надзвичайних ситуацій.

На виконання доручення Кабінету Міністрів України від 04 червня 2002 року № 2048/1, яким затверджено План удосконалення системи навчання керівного складу місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері цивільного захисту:

продовжити проведення періодичної атестації осіб, які професійно займаються питаннями цивільного захисту, охорони праці та екологічної безпеки, а також керівників підприємств, установ та організацій, на яких поширюється дія законів у сфері цивільного захисту;

обов'язково залучати при проведенні навчань та тренувань на суб'єктах господарської діяльності до виконання заходів із запобігання та реагування на надзвичайні ситуації членів комісій з питань техногенної та екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій об'єктового рівня, посадових осіб спеціалізованих служб ЦЗ;

для організації навчання непрацюючого населення, за сприяння навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Кіровоградської області, виготовляти і використовувати інформаційно-навчальні матеріали щодо правильних дій в умовах надзвичайних ситуацій.

11. Управлінню з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення Кіровоградської міської ради:

протягом другого півріччя 2015 року визначити обсяги замовлення на навчання у сфері цивільного захисту в 2016 році;

організувати прес-конференції по інформуванню населення про заходи, які проводяться в місті, щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

на засіданнях комісій з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій розглянути хід реалізації регіональних і місцевих програм захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у частині удосконалення складових системи навчання працівників;

висвітлювати у засобах масової інформації діяльність органів місцевого самоврядування з питань забезпечення функціонування системи захисту населення і здійснення заходів щодо запобігання аваріям, катастрофам та їх локалізації, зменшення збитків від стихійного лиха, інформувати населення про правила поведінки в екстремальних ситуаціях і надання допомоги постраждалим;

спрямовувати пропагандистську роботу на аргументоване роз'яснення державної політики, направленої на реалізацію завдань у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, запобігання цим ситуаціям та реагування на них, ліквідацію їх наслідків.

Начальник управління з питань
надзвичайних ситуацій та
цивільного захисту населення
Кіровоградської міської ради

С. Коваленко